

Kare İlkyardım

Kare

**İlkyardım
Eğitim Kitabı**

2023

*İlkyardım Eğitimi Ders
Notları ve Sınav Soruları*

ÖNSÖZ

Yaşadığımız sürece çeşitli nedenlerle yaralanmalar veya hastalıklarla karşılaşmamız kaçınılmazdır. Yaşamımızın çeşitli dönemlerinde, bulunduğumuz her ortamda kaza ve hastalanma riski taşımaktayız. Bu gibi durumlarla karşılaştığımızda, müdahalede bulunanların ilkyardım eğitimi almış olmaları, yaşamın sürdürülmesinde, sakatlanmaların önlenmesinde ve iyileşme sürecinin kısaltılmasında belirleyici rol oynayacaktır.

Ülkemizde ev, iş ya da trafik kazaları ve doğal afetler nedeni ile çok sayıda vatandaşımız yaşamını kaybetmekte ya da sakat kalmaktadır. Bu gibi durumlarda olay yerinde her zaman bir sağlık görevlisi olamayacağı için olaydan etkilenen ya da ortamda bulunan kişilerin kendilerine ya da başkalarına yapacakları ilkyardım uygulamaları son derece önemlidir.

Toplumumuzda genel bir anlayış olarak, ilkyardım ile acil yardım ifadeleri birbirlerinin yerine kullanılmaktadır. Oysa acil yardım, sağlık çalışanları tarafından gerekli donanımla yapılan tıbbi müdahaleleri kapsamasına rağmen; ilkyardım, bu konuda eğitim almış kişilerce olay yerinde bulunan malzemelerle ilaçsız olarak yapılan, uygulamalardır.

Ancak ilkyardım eğitimi almamış kişilerin, ilkyardım uygulamalarında bulunmaları sakıncalı sonuçlar doğurabilir. Bu nedenle ilkyardım uygulayacak olan kişilerin, mutlaka ilk yardım eğitimi almış olmaları, öncelikli amaçlarının kişilere zarar vermemek olduğunu bilmeleri ve hayati tehlike oluşturabilecek müdahalelerde bulunmamaları son derece önemlidir.

Bakanlığımız tarafından toplumda ilkyardım bilincinin geliştirilmesi, ilkyardım eğitimi almış kişilerin sayısının artırılması ve konuya gereken duyarlılığın gösterilmesi amacıyla ilk yardım konusunda bir dizi yeni çalışma başlatılmıştır. Bu nedenle öğretmen, polis, itfaiyeci, arama ve kurtarma hizmetlerinde görev alan kişiler gibi öncelikli meslek grupları başta olmak üzere tüm halkımızın ilkyardım konusundaki eksik ya da yanlış bilgilerinin giderilmesi ve güncelleştirilmesi amacıyla ilkyardım Temel Uygulamaları Eğitim Rehberi hazırlanmıştır.

Bu amaçla; Bakanlığımız tarafından hazırlanan ve 22 Mayıs 2002 tarih ve 24762 sayılı Re- smi Gazete' de yayınlanan ilkyardım Yönetmeliği çerçevesinde, önümüzdeki yıllarda ilkyardım eğitimi almış sertifikalı ilkyardımcıların sayılarının bilinçlendirilmesine katkı sağlayacak olan bu rehberin hazırlanmasında emeği geçen ilkyardım ve Acil Sağlık Hizmetleri Daire Başkanlığı çalışanlarına teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

1- GENEL İLKYARDIM BİLGİLERİ

- İlkyardım Nedir?
- Acil Tedavi Nedir?
- İlkyardım ve Acil Tedavi Arasındaki Fark Nedir?
- İlkyardımcı Kimdir?
- İlkyardımın Öncelikli Amaçları Nelerdir?
- İlkyardımın Temel Uygulamaları Nelerdir?
- 112'nin Aranması Sırasında Nelere Dikkat Edilmelidir?
- İlkyardımcının Müdahale ile İlgili Öncelikli Yapması Gerekenler Nelerdir?
- İlkyardımcının Özellikleri Nasıl Olmalıdır?
- Hayat Kurtarma Zinciri Nedir?
- İlkyardımın ABC'si Nedir?

2- HASTA/YARALININ VE OLAY YERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

- İlkyardımcının Bilmesi Gereken ve Vücudu Oluşturan Sistemler Nelerdir?
- Yaşam Bulguları ile İlgili Önemli Göstergeler Nelerdir?
- Vücutta nabız alınabilen bölgeler nelerdir?
- Hasta / yaralının Değerlendirilmesinin Amacı Nedir?
- Hasta / yaralının İlk Değerlendirilme Aşamaları Nelerdir?
- Hasta / yaralının İkinci Değerlendirmesi Nasıl Olmalıdır?
- Olay Yerini Değerlendirmenin Amacı Nedir?
- Olay Yerinin Değerlendirilmesinde Yapılacak İşler Nelerdir?

3- OED TANITIMI

- Oed nedir?
- Oed nasıl etki eder?
- Oed'ler neden önemlidir?
- Oed çeşitleri nelerdir?
- Oed'ler nasıl çalışır?
- Oed'lerin kullanımı güvenli midir?
- Oed kullanılan durumlar

İÇİNDEKİLER

- 👤 Oed uygulaması
- 👤 Oed kullanılmaması gereken durumlar
- 👤 Yetişkinlerde oed uygulaması
- 👤 Bebekler 29 gün-1 yaş arası) ve çocuklar 1- 8 yaş arası) oed uygulaması
- 👤 Özet
- 👤 Oed Uygulaması Akış Şeması

4- TEMEL YAŞAM DESTEĞİ

- 👤 Solunum ve Kalp Durması nedir?
- 👤 Temel Yaşam Desteği nedir?
- 👤 Hava Yolunu Açmak İçin Baş Geri Çene Yukarı Pozisyonu Nasıl Verilir?
- 👤 Yetişkinlerde Dış Kalp Masajı ve Yapay Solunumun Birlikte Uygulanması?
- 👤 Çocuklarda (1-8 Yaş) Dış Kalp Masajı ve Yapay Solunumun Birlikte Uygulanması?
- 👤 Bebeklerde (0-12 Ay) Dış Kalp Masajı ve Yapay Solunumun Birlikte Uygulanması
- 👤 Hava Yolu Tıkanıklığı Nedir? 26 D Hava Yolu Tıkanıklığı Belirtileri Nelerdir?
- 👤 Bilinci Yerinde Tam Tıkanıklık Olan Kişilerde Heimlich Manevrası (Karına Bası Uygulama) Nasıl Uygulanır?
- 👤 Kısmi Tıkanıklık Olan Kişilerde Nasıl İlk Yardım Uygulanır?

5- KANAMALARDA İLK YARDIM

- 👤 Kanama Nedir?
- 👤 Kaç Çeşit Kanama Vardır?
- 👤 Vücutta Baskı Uygulanacak Noktalar Nelerdir?
- 👤 Kanamalarda İlk Yardım Uygulamaları Nelerdir?
- 👤 Hangi Durumlarda Boğucu Sargı Turnike) Uygulanmalıdır?
- 👤 Boğucu Sargı (Turnike) Uygulama Tekniği?
- 👤 Şok Nedir?
- 👤 Kaç Çeşit Şok Vardır?
- 👤 Şok Belirtileri Nelerdir?
- 👤 Şokta İlk Yardım Uygulamaları Nelerdir?
- 👤 Şok Pozisyonu Nasıl Verilir?
- 👤 Kanamalarda Üçgen Bandaj Uygulaması Nasıl Yapılmalıdır?

İÇİNDEKİLER

6- YARALANMALARDA İLK YARDIM

- 👤 Yara Nedir?
- 👤 Kaç Çeşit Yara Vardır?
- 👤 Yaraların Ortak Belirtileri Nelerdir?
- 👤 Yaralanmalarda İlk Yardım Nasıl Olmalıdır?
- 👤 Ciddi Yaralanmalar Nelerdir?
- 👤 Ciddi Yaralanmalarda İlk Yardım Nasıl Olmalıdır?
- 👤 Delici Göğüs Yaralanmalarında Ne Gibi Sorunlar Görülebilir?
- 👤 Delici Göğüs Yaralanmalarında İlk Yardım Nasıl Olmalıdır?
- 👤 Delici Karın Yaralanmalarında Ne Gibi Sorunlar Olabilir?
- 👤 Delici Karın Yaralanmalarında İlk Yardım Nasıl Olmalıdır?
- 👤 Kafatası ve Omurga Yaralanmaları Neden Önemlidir?
- 👤 Kafatası Yaralanmaları Çeşitleri Nelerdir?
- 👤 Kafatası ve Omurga Yaralanmalarının Nedenleri Nelerdir?
- 👤 Kafatası ve Omurga Yaralanmalarında Belirtiler Nelerdir?
- 👤 Kafatası ve Omurga Yaralanmalarında İlk Yardım Nasıl Olmalıdır?

7- YANIK, SICAK ÇARPMASI VE DONMADA İLK YARDIM

- 👤 Yanık Nedir?
- 👤 Kaç Çeşit Yanık Vardır?
- 👤 Yanığın Ciddiyetini Belirleyen Faktörler Nelerdir?
- 👤 Yanıklar Nasıl Derecelendirilir?
- 👤 Yanığın Vücuttaki Olumsuz Etkileri Nelerdir?
- 👤 Isı İle Oluşan Yanıklarda İlk Yardım İşlemleri Nedir?
- 👤 Kimyasal Yanıklarda İlk Yardım Nasıl Olmalıdır?
- 👤 Elektrik Yanıklarında İlk Yardım Nasıl Olmalıdır?
- 👤 Sıcak çarpması belirtileri nelerdir?
- 👤 Sıcak Çarpmasında İlk Yardım Nasıl Olmalıdır?
- 👤 Sıcak Çarpmasında Risk Grupları Var mıdır?
- 👤 Sıcak Yaz Günlerinde Sıcak Çarpmasından Korunmak İçin
- 👤 Alınması Gereken Önlemler Nelerdir?
- 👤 Donuk Belirtileri Nelerdir?
- 👤 Donukta İlk Yardım Nasıl Olmalıdır?

İÇİNDEKİLER

8- KIRIK, ÇIKIK VE BURKULMALARDA İLK YARDIM

- 👤 Kırık Nedir?
- 👤 Kaç Çeşit Kırık Vardır?
- 👤 Kırık belirtileri neler olabilir?
- 👤 Kırığın Yol Açabileceği Olumsuz Durumlar Nelerdir?
- 👤 Kırıklarda İlk Yardım Nasıl Olmalıdır?
- 👤 Burkulma Nedir?
- 👤 Burkulma Belirtileri Nelerdir?
- 👤 Burkulmada İlk Yardım Nasıl Olmalıdır?
- 👤 Çıkık Nedir?
- 👤 Çıkık Belirtileri Nelerdir?
- 👤 Çıkıkta İlk Yardım Nasıl Olmalıdır?
- 👤 Kırık Çıkık ve Burkulmalarda Tespit Nasıl Olmalıdır?
- 👤 Tespit Sırasında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar Nelerdir?
- 👤 Tespit Yöntemleri Nelerdir?

9- BİLİNÇ BOZUKLUKLARINDA İLK YARDIM

- 👤 Bilinç Bozukluğu/ Bilinç Kaybı Nedir?
- 👤 Bilinç Kaybı Nedenleri ve Belirtileri Nelerdir?
- 👤 Bilinç Bozukluğu Durumunda İlk Yardım Nasıl Olmalıdır?
- 👤 Koma Pozisyonu Yarı Yüzükoyun-Yan Pozisyon) Nasıl Verilir?
- 👤 Havale Nedir?
- 👤 Havale Nedenleri Nelerdir?
- 👤 Nedenlerine Göre Havale Çeşitleri Nelerdir?
- 👤 Ateş Nedeniyle Oluşan Havale Nedir?
- 👤 Ateş Nedeniyle Oluşan Havalede İlk Yardım Nasıl Olmalıdır?
- 👤 Sara Krizi (Epilepsi) Nedir?
- 👤 Sara Krizinin Belirtileri Nelerdir?
- 👤 Sara Krizinde İlk Yardım Nasıl Olmalıdır?
- 👤 Kan Şekeri Düşüklüğü Nedir?
- 👤 Kan Şekeri Düşmesinin Nedenleri Nelerdir?
- 👤 Kan Şekeri Aniden Düştüğünde Hangi Belirtiler Görülür?

İÇİNDEKİLER

- 👤 Kan Şekeri Düşüklüğü Yavaş ve Uzun Sürede Oluşursa Hangi Belirtiler Görülür?
- 👤 Kan Şekeri Düşmesinde İlk Yardım Nasıl Olmalıdır?
- 👤 Göğüste Kuvvetli Ağrı Nedenleri Nelerdir?
- 👤 Göğüste Kuvvetli Ağrı Belirtileri Nelerdir?
- 👤 Göğüs Ağrısında İlk Yardım Nasıl Olmalıdır?

10- ZEHİRLENMELERDE İLK YARDIM

- 👤 Zehirlenme Nedir?
- 👤 Zehirlenme Hangi Yollarla Meydana Gelir?
- 👤 Zehirlenmelerde Genel Belirtiler Nelerdir?
- 👤 Sindirim Yoluyla Zehirlenmede İlk Yardım Nasıl Olmalıdır?
- 👤 Solunum Yolu İle Zehirlenmelerde İlk Yardım Nasıl Olmalıdır?
- 👤 Cilt Yolu İle Zehirlenmelerde İlk Yardım Nasıl Olmalıdır?
- 👤 Zehirlenmelerde Genel İlk Yardım Kuralları Nelerdir?

11- HAYVAN ISIRMALARINDA İLK YARDIM

- 👤 Kedi- Köpek Gibi Hayvan Isırmalarında İlk Yardım Nasıl Olmalıdır?
- 👤 Arı Sokmalarının Belirtileri Nelerdir?
- 👤 Arı Sokmalarında İlk Yardım Nasıl Olmalıdır?
- 👤 Akrep Sokmalarının Belirtileri Nelerdir?
- 👤 Akrep Sokmalarında İlk Yardım Nasıl Olmalıdır?
- 👤 Yılan Sokmalarının Belirtileri Nelerdir?
- 👤 Yılan Sokmalarında İlk Yardım Nasıl Olmalıdır?
- 👤 Deniz Canlıları Sokmasında Belirtiler Nelerdir?
- 👤 Deniz Canlıları Sokmasında İlk Yardım Nasıl Olmalıdır?

12- GÖZ, KULAK VE BURUNA YABANCI CİSİM KAÇMASINDA İLK YARDIM

- 👤 Göze Yabancı Cisim Kaçmasında İlk Yardım Nasıl Olmalıdır?
- 👤 Kulağa Yabancı Cisim Kaçmasında İlk Yardım Nasıl Olmalıdır?
- 👤 Buruna Yabancı Cisim Kaçmasında İlk Yardım Nasıl Olmalıdır?

İÇİNDEKİLER

13- BOĞULMALARDA İLKYARDIM

- Boğulma Nedir?
- Boğulma Nedenleri Nelerdir?
- Boğulmalarda Genel Belirtiler Nelerdir?
- Boğulmalarda Genel İlk Yardım İşlemleri Ne Olmalıdır?

14- HASTA/ YARALI TAŞIMA TEKNİKLERİ

- Hasta/Yaralı Taşınmasında Genel Kurallar Nelerdir?
- Acil Taşıma Teknikleri Nelerdir?
- Sürükleme Yöntemleri Nelerdir?
- Kısa Mesafede Süratli Taşıma Teknikleri Nelerdir?
- Sedye Üzerine Yerleştirme Teknikleri Nelerdir?
- Sedye ile Taşıma Teknikleri Nelerdir?

1- GENEL İLKYARDIM BİLGİLERİ

İlk Yardım Nedir?

Herhangi bir kaza veya yaşamı tehlikeye düşüren bir durumda, sağlık görevlilerinin yardımı sağlanıncaya kadar, hayatın kurtarılması ya da durumun kötüye gitmesini önleyebilmek amacı ile olay yerinde, tıbbi araç gereç aranmaksızın, mevcut araç gereçlerle yapılan ilaçsız uygulamalardır.

Acil Tedavi Nedir?

Acil tedavi ünitelerinde, hasta/yaralıları doktor ve sağlık personeli tarafından yapılan tıbbi müdahalelerdir.

İlk Yardım ve Acil Tedavi Arasındaki Fark Nedir?

Acil tedavi bu konuda ehliyetli kişilerce gerekli donanım ile yapılan müdahale olmasına karşın, ilk yardım bu konuda eğitim almış herkesin olayın olduğu yerde bulabildiği malzemeleri kullanarak yaptığı hayat kurtarıcı müdahaledir.

İlk Yardımcı Kimdir?

İlk yardım tanımında belirtilen amaç doğrultusunda hasta veya yaralıya tıbbi araç gereç aranmaksızın mevcut araç gereçlerle, ilaçsız uygulamaları yapan eğitim almış kişi ya da kişilerdir.

İlk Yardımın Öncelikli Amaçları Nelerdir?

- Hayati tehlikenin ortadan kaldırılması,
- Yaşamsal fonksiyonların sürdürülmesinin sağlanması,
- Hasta/yaralının durumunun kötüleşmesinin önlenmesi,
- İyileşmenin kolaylaştırılması.

İlkyardımın Temel Uygulamaları Nelerdir?

İlkyardım temel uygulamaları Koruma, Bildirme, Kurtarma (KBK) olarak ifade edilir.

Koruma: Kaza sonuçlarının ağırlaşmasını önlemek için olay yerinin değerlendirilmesini kapsar.

En önemli işlem olay yerinde oluşabilecek tehlikeleri belirleyerek güvenli bir çevre oluşturmaktır.

Bildirme: Olay / kaza mümkün olduğu kadar hızlı bir şekilde telefon veya diğer kişiler aracılığı ile gerekli yardım kuruluşlarına bildirilmelidir. Türkiye’de İlkyardım gerektiren her durumda telefon iletişimleri, 112 acil telefon numarası üzerinden gerçekleştirilir.

112’nin Aranması Sırasında Nelere Dikkat Edilmelidir?

- 📞 Sakin olunmalı ya da sakın olan bir kişinin araması sağlanmalı,
- 📞 112 merkezi tarafından sorulan sorulara net bir şekilde cevap verilmeli,
- 📞 Kesin yer ve adres bilgileri verilirken, olayın olduğu yere yakın bir caddenin ya da çok bilinen bir yerin adı verilmeli,
- 📞 Kimin, hangi numaradan aradığı bildirilmeli,
- 📞 Hasta/yaralı(lar)ın adı ve olayın tanımı yapılmalı,
- 📞 Hasta/yaralı sayısı ve durumu bildirilmeli,
- 📞 Eğer herhangi bir ilkyardım uygulaması yapıldıysa nasıl bir yardım verildiği belirtilmeli,
- 📞 112 hattında bilgi alan kişi, gerekli olan tüm bilgileri aldığını söyleyinceye kadar telefon kapatılmamalıdır.

Kurtarma (Müdahale): Olay yerinde hasta / yaralılara müdahale hızlı ancak sakın bir şekilde yapılmalıdır.

İlkyardımcının Müdahale İle İlgili Öncelikli Yapması Gerekenler Nelerdir?

- 📞 Hasta / yaralıların durumu değerlendirilir (ABC) ve öncelikli müdahale edilecekler belirlenir,
- 📞 Hasta/yaralının korku ve endişeleri giderilir,
- 📞 Hasta/yaralıya müdahalede yardımcı olacak kişiler organize edilir,
- 📞 Hasta/yaralının durumunun ağırlaşmasını önlemek için kendi kişisel olanakları ile gerekli müdahalelerde bulunulur,
- 📞 Kırıklara yerinde müdahale edilir,
- 📞 Hasta/yaralı sıcak tutulur,
- 📞 Hasta/yaralının yarasını görmesine izin verilmez,
- 📞 Hasta/yaralıyı hareket ettirmeden müdahale yapılır,
- 📞 Hasta/yaralının en uygun yöntemlerle en yakın sağlık kuruluşuna sevki sağlanır (112) (Ancak, ağır hasta/yaralı bir kişi hayati tehlikede olmadığı sürece asla yerinden kıpırdatılmamalıdır).

İlkyardımcının Özellikleri Nasıl Olmalıdır?

Olay yeri genellikle insanların telaşlı ve heyecanlı oldukları ortamlardır. Bu durumda ilkyardımcı sakin ve kararlı bir şekilde olayın sorumluluğunu alarak gerekli müdahaleleri doğru olarak yapmalıdır.

Bunun için bir ilkyarımcıda aşağıdaki özelliklerin olması gerekmektedir:

- İnsan vücudu ile ilgili temel bilgilere sahip olmalı, D Önce kendi can güvenliğini korumalı,
- Sakin, kendine güvenli ve pratik olmalı,
- Eldeki olanakları değerlendirebilmeli,
- Olayı anında ve doğru olarak haber vermeli (112'yi aramak),
- Çevredeki kişileri organize edebilmeli ve onlardan yararlanabilmeli,
- İyi bir iletişim becerisine sahip olmalıdır.

Hayat Kurtarma Zinciri Nedir?

Hayat kurtarma zinciri 4 halkadan oluşur.

Son iki halka ileri yaşam desteğine aittir ve ilkyardımcının görevi değildir.

- 1. Halka - Sağlık kuruluşuna haber verilmesi
- 2. Halka - Olay yerinde Temel Yaşam Desteği yapılması
- 3. Halka - Ambulans ekiplerince müdahaleler yapılması
- 4. Halka - Hastane acil servislerinde müdahale yapılmasıdır.

İlkyardımcının ABC si Nedir?

Bilinç kontrol edilmeli, bilinç kapalı ise aşağıdakiler hızla değerlendirilmelidir:

- A. Hava yolu açıklığının değerlendirilmesi
- B. Solunumun değerlendirilmesi (bak-dinle-hisset)
- C. Dolaşımın değerlendirilmesi

2- HASTA/YARALININ VE OLAY YERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İlkyardımcının Bilmesi Gereken ve Vücudu Oluşturan Sistemler Nelerdir?

İlkyardımcının insan vücudu, yapısı ve işleyişi konusunda bazı temel kavramları bilmesi, ilkyardımcı olarak yapacağı müdahalelerde bilinçli olmasını kolaylaştırır.

Hareket sistemi: Vücudun hareket etmesini, desteklenmesini sağlar ve koruyucu görev yapar. Hareket sistemi şu yapılardan oluşur:

- Kemikler
- Eklemler
- Kaslar

Dolaşım sistemi: Vücut dokularının oksijen, besin, hormon, bağışıklık elemanı ve benzeri elemanları taşır ve yeniden geriye toplar. Dolaşım sistemi şu yapılardan oluşur:

- Kalp
- Kandamarları
- Kan

Sinir sistemi: Bilinç, anlama, düşünme, algılama, hareketlerinin uyumu, dengesi ve solunum ile dolaşımı sağlar. Sinir sistemi şu yapılardan oluşur:

- Beyin
- Beyincik
- Omurilik
- Omuriliksoğanı

Solunum sistemi: Vücuda gerekli olan gaz alışverişini yaparak hücre ve dokuların oksijenlenmesini sağlar. Solunum sistemi şu organlardan oluşur:

- Solunum yolları
- Akciğerler

Boşaltım sistemi: Kanı süzerek gerekli maddelerin vücutta tutulması, zararlı olanların atılması görevlerini yaparak vücutta iç dengeyi korur. Boşaltım sistemi şu organlardan oluşur:

- İdrar borusu
- İdrar kesesi
- İdrar kanalları
- Böbrekler

Sindirim sistemi: Ağızdan alınan besinlerin öğütülerek sindirilmesi ve kan dolaşımı vasıtasıyla vücuda dağıtılmasını sağlar. Sindirim sistemi şu organlardan oluşur:

- Dil ve dişler
- Yemek borusu
- Mide
- Safra kesesi
- Pankreas
- Bağırsaklar

Yaşam Bulguları İle İlgili Önemli Göstergeler Nelerdir?

Hasta/yaralıyı değerlendirmeden önce yaşam bulgularının anlamlarının bilinmesi gerekmektedir. Çünkü bu bulguların var veya yok olması yapılacak müdahaleler için önem taşımaktadır. Yaşam bulguları dediğimizde, hasta/yaralının;

- Bilinci,
- Solunumu,
- Dolaşımı,
- Vücutlusu,
- Kan Basıncından söz edilmektedir.

Bilinç Durumunun Değerlendirilmesi:

Öncelikle, hasta/yaralının bilinç durumu değerlendirilir. Normal bir kişi kendine yöneltilen tüm uyarılara cevap verir. Bilinç düzeyi yaralanmanın ağırlığını gösterir. Bilinç düzeyleri;

Kişinin bilinci yerinde ise: Tüm uyarılara cevap verir.

- 1 Derece Bilinç Kaybı: Sözlü ve gürültülü uyarılara cevap verir.
- 2 Derece Bilinç Kaybı: Ağrılı uyarılara cevap verir.
- 3 Derece Bilinç Kaybı: Tüm uyarılara karşı tepkisizdir, cevap vermez,

Solunum Değerlendirilmesi:

Hasta/yaralının solunumu değerlendirilirken;

- Solunum sıklığına,
- Solunum aralıklarının neşitliliğine,
- Solunum derinliğine bakılır.

Kişinin 1 dakika içinde nefes alma ve verme sayısı solunum sıklığıdır.

- Sağlıklı yetişkin bir kişide dakikada solunum sayısı 12-20,
- Çocuklarda 16-22,
- Bebeklerde 18-24'dür.

Kan Basıncının Değerlendirilmesi: Hasta/yaralı değerlendirilirken kan basıncı kontrol edilmez. Ancak, kan basıncının anlamının bilinmesi önemlidir. Kalbin kasılma ve gevşeme anında damar duvarına yaptığı basınctır. Kalbin kanı pompalama gücünü gösterir. Normal değeri 100/50- 140/100 mm Hg'dir.

Nabız Değerlendirilmesi: Kalp atımlarının atardamar duvarına yaptığı basıncın damar duvarında parmak uçlarıyla hissedilmesine nabız denmektedir.

- Yetişkin bir kişide normal nabız sayısı dakikada 60-100,
- Çocuklarda 100-120,
- Bebeklerde 100-140'dır.

Vücutta nabız alınabilen bölgeler nelerdir?

- 👤 Şah damarı (adem elmasının her iki yanında)
- 👤 Ön-kol damarı (Bileğin iç yüzü, başparmağın üst hizası)
- 👤 Bacak damarı (Ayak sırtının merkezinde)
- 👤 Kol damarı (Kolun iç yüzü, dirseğin üstü)

Hasta/yaralıların dolaşımını değerlendirirken, çocuk ve yetişkinlerde şah damarından, bebek-lerde kol atardamarından nabız alınır.

Vücut Isısının Değerlendirilmesi: İlkyardımda vücut ısısı koltuk altından ölçülmelidir. Normal vücut ısısı 36,5 C'dir. Normal değer in üstünde olması yüksek ateş, altında olması düşük ateş olarak belirtilir. 41-42 C üstü ve 34,5 C tehlike olduğunu ifade eder. 31.0 C ve altı ölümcüldür.

Hasta/yaralının Değerlendirilmesinin Amacı Nedir?

- 👤 Hastalık ya da yaralanmanın ciddiyetinin değerlendirmesi,
- 👤 İlk yardım önceliklerinin belirlenmesi,
- 👤 Yapılacak ilk yardım yönteminin belirlenmesi,
- 👤 Güvenli bir müdahale sağlanması.

Hasta/yaralının İlk Değerlendirilme Aşamaları Nelerdir?

Hasta/yaralıya sözlü uyarılarla ya da hafifçe omzuna dokunarak "iyi misiniz?" diye sorularak bilinç durumu değerlendirmesi yapılır. Bilinç durumunun değerlendirilmesi daha sonraki aşamalar için önemlidir.

Buna göre hasta/yaralının ilk değerlendirilme aşamaları şunlardır:

A. Havayolu açıklığının değerlendirilmesi:

👤 Özellikle bilinç kaybı olanlarda dil geri kaçarak solunum yolunu tıkayabilir ya da kusmuk, yabancı cisimlerle solunum yolu tıkanabilir. Havanın akciğerlere ulaşabilmesi için hava yolunun açık olması gerekir.

👤 Hava yolu açıklığı sağlanırken hasta/yaralı baş, boyun, gövde eksen i düz olacak şekilde yatırılmalıdır.

👤 Bilinç kaybı belirlenmiş kişide; ağız içine önce göz ile bakılmalı, eğer yabancı cisim var ise işaret parmağı yandan ağız içine sokularak cisim çıkartılmalıdır.

👤 Daha sonra bir el hasta/yaralının alınına, diğer elin 2 parmağı çene kemiğinin üzerine koyulur, alından bastırılıp çeneden kaldırılarak baş geriye doğru itilir Baş geri-Çene yukarı pozisyonu verilir.

👤 Bu işlemler sırasında sert hareketlerden kaçınılmalıdır.

B. Solunumun değerlendirilmesi:

İlk yardımcı, başını hasta/yaralının göğsüne bakacak şekilde yan çevirerek yüzünü hasta/ yaralının ağızına yaklaştırır, Bak-Dinle-Hisset yöntemi ile solunum yapıp yapmadığını 10 saniye süre ile değerlendirir.

- Göğüs kafesinin solunum hareketine bakılır,
- Eğilip kulağını hastanın ağızına yaklaştırarak solunum dinlenir ve hastanın soluğunu yanağında hissetmeye çalışılır,
- Solunum yoksa derhal yapay solunuma başlanır.

C. Dolaşımın değerlendirilmesi:

Dolaşımın değerlendirilmesi için ilkyardımcı; çocuk ve yetişkinlerde şah damarından, bebeklerde kol atardamarından 3 parmakla 5 saniye süre ile nabız almaya çalışılır.

İlk değerlendirme sonucu hasta/yaralının bilinci kapalı fakat solunum ve nabızı varsa derhal koma pozisyonuna getirerek diğer yaralılar değerlendirilir.

Hasta/yaralının İkinci Değerlendirmesi Nasıl Olmalıdır?

İlk muayene ile hasta/yaralının yaşam belirtilerinin varlığı güvence altına alındıktan sonra ilkyardımcı ikinci muayene aşamasına geçerek baştan aşağı muayene yapar.

İkinci değerlendirme aşamaları şunlardır:

Görüşerek bilgi edinme:

- Kendini tanıtır,
- Hasta/yaralının ismini öğrenir ve adıyla hitap eder,
- Hoşgörülü ve nazik davranarak güven sağlar,
- Hasta/yaralının endişelerini gidererek rahatlatır,
- Olayın mahiyeti, koşulları, kişisel özgeçmişleri, sonuç olarak ne yedikleri, kullanılan ilaçlar ve alerjinin varlığı sorularak öğrenilir.

Baştan aşağı kontrol yapılır:

- Bilinç düzeyi, anlama, algılama,
- Solunum sayısı, ritmi, derinliği,
- Nabız sayısı, ritmi, şiddeti,
- Vücut veya cilt ısı, nemi, rengi

Baş: Saç, saçlı deri, baş ve yüzde yarananma, morluk olup olmadığı, kulak ya da burundan sıvı veya kan gelip gelmediği değerlendirilir, ağız içi kontrol edilir.

Boyun: Ağrı, hassasiyet, şişlik, şekil bozukluğu araştırılır. Aksi ispat edilinceye kadar boyun zedelenmesi ihtimali göz ardı edilmemelidir.

Göğüs kafesi: Saplanmış cisim, açık yara, şekil bozukluğu ya da morarma olup olmadığı, hafif baskı ile ağrı oluşup oluşmadığı, kanama olup olmadığı değerlendirilmelidir. Göğüs kafesi genişlemesinin normal olup olmadığı araştırılmalıdır. Göğüs muayenesinde eller arkaya kaydırılarak hasta/yaralının sırtı da kontrol edilmelidir.

Karın boşluğu: Saplanmış cisim, açık yara, şekil bozukluğu, şişlik, morarma, ağrı ya da duyarlılık olup olmadığı ve karının yumuşaklığı değerlendirilmelidir. Eller bel tarafına kaydırılarak muayene edilmeli, ardından kalça kemiklerinde de aynı araştırma yapılarak kırık veya yara olup olmadığı araştırılmalıdır.

Kol ve bacaklar: Kuvvet, his kaybı varlığı, ağrı, şişlik, şekil bozukluğu, işlev kaybı ve kırık olup olmadığı, nabız noktalarından nabız alınıp alınmadığı değerlendirilmelidir. İkinci değerlendirmeden sonra mevcut duruma göre yapılacak müdahale yöntemi seçilir.

Olay Yerini Değerlendirmenin Amacı Nedir?

- 👤 Olay yerinde tekrar kaza olma riskinin ortadan kaldırılması,
- 👤 Olay yerindeki hasta/yaralı sayısının ve türlerinin belirlenmesidir.
- 👤 Olay yerinin hızlı bir şekilde değerlendirilmesinin ardından yapılacak müdahaleler planlanır.

👤 Olay Yerinin Değerlendirilmesinde Yapılacak İşler Nelerdir?

Herhangi bir olay yerinin değerlendirilmesinde aşağıdakiler mutlaka yapılmalıdır:

👤 Kazaya uğrayan araç mümkünse yolun dışına ve güvenli bir alana alınmalı, kontağı kapatılmalı, el freni çekilmeli, araç LPG'li ise aracın bagajında bulunan tüpün vanası kapatılmalıdır,

👤 Olay yeri yeterince görünebilir biçimde işaretlenmelidir. Kaza noktasının önüne ve arkasına gelebilecek araç sürücülerini yavaşlatmak ve olası bir kaza tehlikesini önlemek için uyarı işaretleri yerleştirilmeli; bunun için üçgen reflektörler kullanılmalıdır,

👤 Olay yerinde hasta/yaralıya yapılacak yardımcı güçleştirebilecek veya engelleyebilecek meraklı kişiler olay yerinden uzaklaştırılmalıdır,

👤 Olası patlama ve yangın riskini önlemek için olay yerinde sigara içilmemelidir,

👤 Gaz varlığı söz konusu ise oluşabilecek zehirlenmelerin önlenmesi için gerekli önlemler alınmalıdır,

👤 Ortam havalandırılmalıdır,

👤 Kivılcım oluşturabilecek ışıklandırma veya çağrı araçlarının kullanılmasına izin verilmemelidir,

👤 Hasta/yaralı yerinden oynatılmamalıdır,

👤 Hasta/yaralı hızla yaşam bulguları yönünden (ABC) değerlendirilmelidir,

👤 Hasta/yaralı kırık ve kanama yönünden değerlendirilmelidir,

👤 Hasta/yaralı sıcak tutulmalıdır,

👤 Hasta/yaralının bilinci kapalı ise ağızdan hiçbir şey verilmemelidir,

👤 Tıbbi yardım istenmelidir (112),

👤 Hasta/yaralının endişeleri giderilmeli, nazik ve hoşgörülü olmalıdır,

👤 Hasta/yaralının paniğe kapılmasını engellemek için yarasını görmesine izin verilmemelidir,

👤 Hasta/yaralı ve olay hakkındaki bilgiler kaydedilmelidir, D Yardım ekibi gelene kadar olay yerinde kalınmalıdır.

